

جایگاه

سؤال

در تعامل مجلس مشروطه و دولت

علی ططری

اشاره:

در مرکز اسناد کتابخانه مجلس شورای اسلامی اسنادی از تعامل دولت و مجلس نگهداری می شود که متضمن گزارش ها، سؤالات و مکاتباتی است که از روند عملکرد نمایندگان نسبت به اختیارات قانونی خویش اطلاعات قابل ملاحظه ای به دست می دهد. اسناد حاوی نکات مهمی در خصوص وضعیت کشور و نحوه اداره آن است. اهمیت این اسناد بیشتر از آن جهت است که از مضمون آنها می توان به اوضاع و احوال سیاسی ایران پی برد و بخش مهمی از تاریخ سیاسی مستند آن دوره را تنظیم کرد.

طرح سؤالات و استيضاح نمایندگان دوره پنجم مجلس از وزیر معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، از جمله همین اسناد است که نگارنده از میان بیش از ۳۲ سؤال مذکور ده سؤال با موضوعات مختلف را برگزیده است. از سوی دیگر، مواجه شدن با نام بعضی از نمایندگان این دوره که هریک از شخصیت های مطرح سیاسی - فرهنگی تاریخ معاصر ایران می باشند نیز، جالب توجه است.

مقدمه:

دوره پنجم مجلس شورای ملی در ۲۲ بهمن ۱۳۰۲ مطابق با ۵ رجب ۱۳۴۲ افتتاح شد و در ۲۲ بهمن ۱۳۰۴ برابر با ۲۷ رجب ۱۳۴۴ اختتام یافت.^۱ این دوره مجلس با فراز و نشیب های زیادی روبه رو بود؛ از بدو انتخابات با دخالت مستقیم رضا خان سردار سپه، نمایندگان مجلس مشخص شدند. رضا خان، چهره ی جدید عرصه ی سیاست که در تمام حوزه های انتخاباتی اکثریت آرا را به خود اختصاص داده بود، با قدرت روزافزون خویش موجب شد که کابینه پنج بار تغییر کند. در تمام این کابینه ها وی سمت وزیر جنگ و بعدها نخست وزیری را عهده دار گردید. اما بحث ما معطوف به این موضوع نیست، بلکه این جریان مطرح شد تا اندکی با فضای سیاسی دوره مورد نظر آشنا شویم.

در این مقاله، نگارنده کوشیده است به معرفی اسناد با موضوع طرح سؤال نمایندگان دوره پنجم از وزرا که بر اساس قانون اساسی^۲ به ایشان داده شده است (از ابتدای مشروطیت

تا به امروز)، پردازد. سؤال نمایندگان از وزرا و رییس جمهور همیشه مورد توجه جراید و افکار عمومی بوده است. دوره پنجم از اولین دوره هایی است که نمایندگان به طور جدی و پی گیر، به طرح سؤال از وزرا در خصوص مشکلات مردم و جامعه پرداخته و بدین طریق یک گام به انجام وظایف اصلی خود نزدیک شدند. دادفر در کتاب خود، چگونگی طرح سؤال نمایندگان و نحوه ی پاسخگویی وزیران را این گونه شرح می دهد:

«هریک از نمایندگان می توانند در بدو یا ختم جلسه راجع به مسایل مملکتی - اعم از داخلی یا خارجی - به صورت کتبی سؤال نمایند. نماینده باید موضوع سؤال خود را قبل از این که در مجلس مطرح شود کتباً به مقام ریاست تسلیم نماید چرا که سؤال مستقیم از وزیر یا وزیران جایز نیست. رییس سؤال را برای وزیر می فرستد و دولت مکلف است یک هفته پس از تاریخ ابلاغ سؤال آمادگی خود را برای جواب سؤال اعلام دارد والا از طرف

رییس مجلس بازخواست می شود مگر در مورد مطالبی که دولت محرمانه بودن آنها را لازم بداند، در آن صورت دولت در جواب سؤال لزوم استتار را در ظرف همان مدت اظهار می دارد. پس از اعلام آمادگی وزیر برای پاسخ دادن، وقت طرح سؤال از طرف رییس معین می شود و به وزیر و نماینده ابلاغ می گردد. مطابق عرف و معمول پارلمانی در ایران جلسات علنی به تناوب مخصوص طرح سؤالات و نطق های قبل از دستور می باشد، و اگر سؤالی مطرح نباشد مجلس بلافاصله وارد دستور می شود. در موقع طرح سؤال ابتدا نماینده در محل کرسی خطابه بنا به دعوت رییس حاضر می شود و سؤال خود را با توضیحاتی که لازم می داند مطرح می کند، سپس وزیر مربوط جواب سؤال را بیان می دارد. پس از جواب وزیر، نماینده ای که سؤال نموده، حق دارد در تعقیب سؤال خود مجدداً و به طور مختصر - در مورد همان سؤال - سخنانی ایراد نماید. مجموع مدت اظهارات نماینده یا وزیر نباید بیش از پانزده دقیقه به طول انجامد. در صورتی که نماینده پس از شنیدن پاسخ وزیر قانع نشود، می تواند درخواست احاله سؤال را به کمیسیون تحقیق بنماید. درخواست او به رای گذاشته می شود و در صورت تصویب مجلس، سؤال به کمیسیون تحقیق ارجاع می شود و اگر گزارش کمیسیون تحقیق که باید در ظرف یک ماه به مجلس داده شود، موید نظر سؤال کننده بوده حاکی از مسامحه و غفلت یا سوء جریان در یکی از دستگاه های دولتی یا وزارتخانه ها و یا مؤسسات وابسته به دولت باشد و مورد تأیید مجلس نیز قرار گیرد، وزیر مربوط عزل می شود. هر نماینده حق دارد اسناد و پرونده های مربوط به موضوع سؤال خود را توسط ریاست مجلس از سازمان های دولتی بخواهد و مطالعه کند. همچنین کمیسیون تحقیق می تواند اسناد و مدارک لازم را مورد مطالعه قرار دهد (مواد ۱۶۰، ۱۶۱ و ۱۶۲ قانون اساسی مشروطه). چنانچه سؤال کننده در جلس طرح سؤال بدون عذر موجه حاضر نشود یا سؤال خود را مسترد دارد، موضوع جواب منتفی است.»^۳

در این رابطه در اصل هشتاد و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نیز آمده است که: «در هر مورد که حداقل یک چهارم کل نمایندگان مجلس شورای اسلامی از رئیس جمهور و یا هر یک از نمایندگان از وزیر مسؤل، درباره‌ی یکی از وظایف آنان سؤال کنند، رئیس جمهور یا وزیر موظف است در مجلس حاضر شود و به سؤال جواب دهد و این جواب نباید در مورد رئیس جمهور پیش از یک ماه و در مورد وزیر بیش از ده روز به تأخیر افتد، مگر با عذر موجه به تشخیص مجلس شورای اسلامی.»

با این مقدمه، به معرفی اسنادی که از دوره پنجم مجلس شورای ملی (۱۳۰۲-۱۳۰۴) در زمینه سؤال نمایندگان از دولت در آرشیو مرکز اسناد کتابخانه مجلس موجود است، می‌پردازیم، با این امید که اسناد مورد نظر که برای نخستین بار ارائه می‌شوند، مفید منظور پژوهندگان تاریخ قرار گیرند.

معرفی سند:

چنانچه ذکر شد، اسنادی که در ذیل می‌آید، برگرفته از ۱۱ سؤال نمایندگان دوره‌ی پنجم مجلس شورای ملی از وزیر معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه‌ی وقت^۱ می‌باشد. در بین سؤال کنندگان، نام شخصیت‌های مهم سیاسی و فرهنگی مانند عبدالحسین تیمورتاش، ملک‌الشعرا بهار، دکتر امیر اعلم و یحیی دولت‌آبادی به چشم می‌خورند. نکته حایز اهمیت آن که این سؤال‌ها با دستخط و امضای ایشان تقدیم ریاست وقت مجلس شورای ملی، میرزا حسین خان پیرنیا (موتمن‌الملک)^۲ گردیده است.

سند شماره ۱ - ۱

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی

راجع به دستگاه و اسبابهای رادیو و الکترولوژی که مدت ۱۶ ماه است بطهران وارد کرده و وزارت معارف هنوز آن را نصب [ننمودند] و هم خرابی آن می‌رود از وزیر معارف سؤالی دارم. مقرر فرمائید در جلسه آتی برای جواب حاضر شوند.

امضاء رهنما^۳

۵ ثور

۱۱
نیک در جواب
مقرر مجلس از وزارت معارف
سؤال
بر جواب مندرجه علی

سند شماره ۱ - ۲

«نامه مجلس شورای ملی به وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه در تاریخ ۱۵ ثور ۱۳۰۳:
وزارت جلیله معارف و اوقاف و صنایع
آقای رهنما نماینده محترم تبریز راجع به دستگاه رادیو الکترولوژی سؤالی دارند که سواد آن لفا ارسال ممتنی است برای ایراد جواب در مجلس حضور بهم رسانید.»

امضا [نا مشخص]

سند شماره ۲ - ۱

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی - شیدالله ارکانه
اینجانب در نتیجه عدم توجه و اعتنای وزارت جلیله معارف بماده ۶۴ قانون استخدام درباره یکنفر از اعضا (آقای خطیب‌الملک) از آقای وزیر معارف سؤالی دارم مستدعی است روز جواب را تعیین فرمائید.
امضا ملک الشعرا^۴

سند شماره ۲ - ۲

«نامه مجلس شورای ملی به وزارت معارف و اوقاف و صنایع

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی
اینجانب در نتیجه عدم توجه و اعتنای وزارت معارف بماده ۶۴ قانون استخدام درباره یکنفر از اعضا (آقای خطیب‌الملک) از آقای وزیر معارف سؤالی دارم مستدعی است روز جواب را تعیین فرمائید.
امضا ملک الشعرا^۴

۲۲۱۰
۲۲۱۰

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

مستطرفه در تاریخ ۲۱ ثور ۱۳۰۳ :

وزارت جلیه معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

آقای ملک الشعراء نماینده سلطان آباد ترشیز راجع بعدم بودجه آن وزارتخانه به ماده ۶۴ قانون استخدام سؤالی دارند که سواد آن لفا ارسال مقتضی است برای ایراد جواب در مجلس حضور بهم رسانید.
رئیس مجلس شورای ملی
امضا [از طرف]

سند شماره ۵ - ۱

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی

در چند جلسه قبل آقای وزیر معارف در جلسه علنی اظهار فرمودند برای تکمیل صنایع مستظرفه لایحه قانونی تهیه و به مجلس شورای ملی تقدیم خواهد شد چون آسایش خیال آقای کمال الملک و ترقی صنایع مستظرفه از هر جهت محل توجه است از آقای وزیر معارف سؤال دارم که در اینخصوص چه اقدامی فرموده است.

امضا عزالممالک

سند شماره ۳ - ۱

از مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی

استدعا دارم مقرر فرمائید وزیر معارف برای جواب مطلب حقیر بمجلس حاضر شود (مامور معارف نبود اساسیه مدرسه علمیه یزد را که از عایدات خود اداره میشده در سه ماه قبل غارت نموده. آیا تحقیق علت غارت و رئیس معارف محاکمه شده باشد

سید ابوالحسن حائری زاده

سند شماره ۵ - ۲

نامه مجلس شورای ملی به وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه در تاریخ ۲۲ جوزا ۱۳۰۳:

وزارت جلیه معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

آقای عزالممالک نماینده دزفول راجع باظهاراتی که در جلسه علنی برای تکمیل صنایع مستظرفه و تقدیم لایحه مربوط بان از طرف آن وزارتخانه شده سؤالی دارند که سواد آن لفا ارسال ممتنی است برای ایراد جواب در مجلس حضور بهم رسانید.

رئیس مجلس شورای ملی

امضا [از طرف]

سند شماره ۳ - ۲

نامه مجلس شورای ملی به وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه در تاریخ ۳۱ ثور ۳۰۳۱ :

وزارت جلیه معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

آقای حائری زاده نماینده یزد راجع به شرایط ائثابیه مدرسه علمیه یزد سؤالی دارند ممتنی است برای ایراد جواب در مجلس حضور بهم رسانید.

رئیس مجلس شورای ملی

امضا [از طرف]

سند شماره ۴ - ۱

بنده در باب علت تأخیر تادیه حقوق معلمین از وزارت معارف سؤالی دارم و استدعا میکنم زودتر برای جواب حاضر شوند.

امضا

عبدالحسین [سردار معظم خراسانی تیمورتاش]

سند شماره ۴ - ۲

نامه مجلس شورای ملی به وزارت جلیه معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه در تاریخ ۲۲ جوزا ۱۳۰۳ :

وزارت جلیه معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

آقای سردار معظم خراسانی نماینده نیشابور راجع به حقوق معلمین سؤالی دارند مقتضی است برای ایراد جواب در مجلس حضور بهم رسانید.

رئیس مجلس شورای ملی

در ۲۹
۱۳۰۳

شماره ۱۰۰
رئیس مجلس شورای ملی
امضا [از طرف]

۲
مجلس شورای ملی

بینه

رئیس مجلس شورای ملی
امضا [از طرف]

سند شماره ۶ - ۱

مقام منبع مجلس مقدس شورای ملی

این جانب از آقای وزیر معارف راجع به کنترات معلمین و حقوق معوقه معلمین سؤالی دارم ممتنی است به وزارت معارف اطلاع داده شود.

امضا

داور

سند شماره ۶ - ۲

نامه مجلس شورای ملی به وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

در تاریخ ۲۳ سرطان ۱۳۰۳:

وزارت جلیله معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

آقای داور نماینده لار راجع به کنترات معلمین و حقوق معوقه آنها سؤالی دارند ممتنی است برای ایراد جواب در مجلس شورای ملی حضور بهم رسانید.

سند شماره ۷ - ۱

۱ اسد ۱۳۰۳

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی دامت شوکت

این بنده راجع به اوضاع ناگوار مریضخانه‌ها که مدتی است فاقد وسائل معالجه هستند و حیات بعضی از مرضا بدین جهت [جهت] در معرض خطر افتاده سؤالی از آقای وزیر معارف و صحیه دارم و تمنی دارد امر و مقرر فرمایید به آقای وزیر اطلاع داده شود که هرچه زودتر برای جواب تشریف بیاورند.

امضاء امیر اعلم

نامه مجلس شورای ملی به وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

در تاریخ ۲ اسد ۱۳۰۳:

وزارت جلیله معارف

آقای امیر اعلم نماینده محترم مشهد راجع به وضعیت مریضخانه‌ها سؤالی دارند سواد آن لفا ارسال و ممتنی است برای ایراد جواب در مجلس شورای ملی حضور بهم رسانید.

رئیس مجلس شورای ملی

سند شماره ۸ - ۱

۲۱ سنبله ۳ / ۱۳۰۳

مقام منبع ریاست مجلس شورای ملی شیدالله ارکانه

حقیر راجع بملرسه صنعتی ایران و آلمان که بودجه آن از تصویب مجلس شورای ملی گذشته و تاکنون تاسیس نشده است از وزارت معارف سؤالی دارم ممتنی است مقرر فرمایید بکفیل محترم وزارت جلیله معارف اطلاع دهند که

برای جواب در مجلس شورای ملی حاضر شوند.

در خاتمه احترامات فائقه را تجدید مینماید.

امضاء ضیاءالواعظین

سند شماره ۸ - ۲

نامه مجلس شورای ملی به وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

به تاریخ ۱۴ سنبله ۱۳۰۳:

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

آقای ضیاءالواعظین نماینده ایل قشقایی راجع به علت عدم تاسیس مدرسه صنعتی ایران و آلمان سؤالی دارند مقتضی است برای ایراد جواب در مجلس حضور بهم رسانید.

رئیس مجلس شورای ملی

سند شماره ۹ - ۱

۳۱ جدی

۱۳۰۳

رئیس مجلس شورای ملی

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی

سؤال از وزارت معارف از قراری که زوار عتبات خبر دادند حقوقی را که

بسم الله الرحمن الرحیم
 ۱۳۰۳
 مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی
 در خصوص اوضاع ناگوار مریضخانه‌ها که مدتی است فاقد وسائل معالجه هستند و حیات بعضی از مرضا بدین جهت [جهت] در معرض خطر افتاده سؤالی از آقای وزیر معارف و صحیه دارم و تمنی دارد امر و مقرر فرمایید به آقای وزیر اطلاع داده شود که هرچه زودتر برای جواب تشریف بیاورند.
 امضاء امیر اعلم
 نامه مجلس شورای ملی به وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
 در تاریخ ۲ اسد ۱۳۰۳:
 وزارت جلیله معارف
 آقای امیر اعلم نماینده محترم مشهد راجع به وضعیت مریضخانه‌ها سؤالی دارند سواد آن لفا ارسال و ممتنی است برای ایراد جواب در مجلس شورای ملی حضور بهم رسانید.
 رئیس مجلس شورای ملی

سند شماره ۵

وزارت معارف به جهت دو مدرسه (اخوت ایرانیان) (و شرافت) در عتبات منظور کرده است نرسانیده است آیا تا این تاریخ رسانیده‌اند یا خیر.
امضاء الاحقر دست غیب^{۱۳}

هفته آینده که در موضوع اصلاحات اساسی معارف صحبت بدارم و کفیل وزارت معارف هم حاضر باشند بعد از آن مذاکره سؤالی از ایشان دارم بشود و سؤال راجع بشورای عالی معارف و عملیات آن خواهد بود.

امضاء یحیی دولت آبادی^{۱۵}

سند شماره ۹ - ۲

نامه مجلس شورای ملی به وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه در تاریخ ۱۷ جدی ۱۳۰۳:

وزارت جلیله معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

آقای دست‌غیب نماینده عباسی راجع بتادیه حقوق دو باب مدرسه (اخوت ایرانیان) و شرافت در عتبات عالیات سؤالی دارند مقتضی است برای ایراد جواب در مجلس شورای ملی حضور بهم رسانید.

رئیس مجلس شورای ملی

سند شماره ۱۰ - ۲

نامه مجلس شورای ملی به وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه در تاریخ ۱۰ حوت ۱۳۰۳:

وزارت جلیله معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

آقای دولت‌آبادی نماینده اصفهان راجع بشورای عالی معارف و عملیات آن سؤالی دارند ممتنی است برای ایراد جواب در مجلس شورای ملی حضور بهم رسانید.

رئیس مجلس شورای ملی

سند شماره ۱۰ - ۱

۹۲ دلو

۱۳۰۳

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی شیدالله ارکانه

حقیر چند دقیقه وقت میخواستم که جزو دستور باشد برای یکی از جلسات

- ۱- فرهنگ قهرمانی، عطاءالله. اسامی نمایندگان مجلس شورای ملی از آغاز مشروطیت تا دوره ۲۴ قانونگذاری و نمایندگان مجلس سنا در هفت دوره تقنینیه، تهران: مجلس شورای ملی، ۲۵۳۶، ص ۵۴.
- ۲- اولین قانون اساسی ایران بعد از انقلاب مشروطه در روز یکشنبه ۸ دی ماه ۱۲۸۵ شمسی مطابق چهاردهم ذی‌القمده سال ۱۳۲۴ قمری و متمم قانون اساسی در روز سه‌شنبه ۱۵ مهر ۱۲۸۶ شمسی مطابق بیست و نهم شعبان ۱۳۲۵ قمری به تصویب رسیده است.
- ۳- دادفر، حبیب، پارلمان، تهران: اطلاعات، ۱۳۳۳، صص ۲۹۴ و ۲۹۵.
- ۴- در این زمان میرزا سید مهدی خان عمادالسلطنه وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه را برعهده داشت. (ضوغام بروجنی، جمشید، دولتهای عصر مشروطیت، تهران: اداره قوانین مجلس، ۱۳۵۰، صص ۱۵۷ تا ۱۵۹).
- ۵- « حسین پیرنیا مؤتمن‌الملک متولد ۱۲۵۴ خورشیدی، پسر سوم میرزا نصرالله خان ثانی مشیرالدوله است. حسینخان شاگرد مدرسه علوم سیاسی پاریس بود تا سال ۱۳۲۵ هـ ق. رئیس مدرسه سیاسی بود. او در کابینه ابوالقاسمخان ناصرالملک که بیش از یکماه عمر نداشت برای اولین بار داخل در هیات دولت شده وزیر تجارت گردید. در سال ۱۳۲۶ هـ ق. در هیات دولت بریاست میرزا احمدخان مشیرالسلطنه که محمدعلی شاه مجلس را به توپ بست و منحل نمود مؤتمن‌الملک وزیر فوائد عامه و تجارت بود. مؤتمن‌الملک چندین بار وکیل و وزیر و از دوره دوم تا دوره هفتم به استثنای چند ماهی رئیس مجلس شورای ملی بوده است نامبرده از رجال تحصیلکرده، عاقل و متین ایران بود و برخلاف پدرش مردی وطنخواه بوده است و در انتخابات مجلس شورای ملی از دوره دوم به بعد همیشه از تهران انتخاب و پس از آن به ریاست مجلس برگزیده می‌شد در دوره هفتم نیز به نمایندگی انتخاب گردید و چون از این دوره (۱۳۰۷ ش) به بعد اصول انتخابات تغییر کرد و سیستم خاصی به خود گرفت که در تمام دوره سلطنت پهلوی جریان داشت مؤتمن‌الملک در این دوره نیز از تهران انتخاب گردید لکن نمایندگی مجلس را نپذیرفت و بعدها فقط در دوره چهاردهم در سال ۱۳۲۲ ش از تهران انتخاب شد و باز هم در این دوره وکالت مجلس را قبول نکرد و دیگری به جای وی به مجلس رفت. حسین پیرنیا در ۹ شهریور ۱۳۲۶ ش. در سن ۷۲ سالگی در تهران درگذشت. (بامداد، مهدی، شرح رجال ایران، ج ۱، تهران: زوار، صص ۲۸۸ و ۲۸۹)
- ۶- میرزا زین‌العابدین رهنما در دوره پنجم نماینده تبریز و در دوره‌های هشت و نه نماینده شهر ری بود.
- ۷- میرزا محمد تقی ملک‌الشعراء بهار در دوره سوم نماینده درگز دوره چهارم، دوره پنجم کاشمر و دوره‌های ششم و پانزدهم نماینده تهران بود.
- ۸- سید ابوالحسن حائری‌زاده نماینده دوره‌های چهارم، پنجم و ششم یزد، پانزدهم سبزوار و شانزدهم، هفدهم و هجدهم نماینده تهران بود.
- ۹- عبدالحسین تیمورتاش (سردار معظم خراسانی) نماینده دوره‌های سوم قوچان، چهارم قانات و پنجم، ششم، هفتم، هشتم و نهم نیشابور بود.
- ۱۰- میرزا امان‌اله خان اردلان (عز‌الممالک) نماینده دوره‌های دوم خرمشهر، سوم کرمانشاه، پنجم دزفول، هجدهم و نوزدهم سنندج بود.
- ۱۱- علی‌اکبر داور نماینده دوره‌های چهارم خوار ورامین - ایوانکی و پنجم و ششم لار بود.
- ۱۲- دکتر امیر خان امیر اعلم نماینده دوره‌های دوم تهران، چهارم و پنجم مشهد، هفتم درگز و هشتم و نهم شاهرود بود.
- ۱۳- سید ابراهیم ضیاء قشقایی (ضیاءالواعظین) نماینده دوره‌های پنجم، ششم و هفتم آباده بود.
- ۱۴- حاجی سید محمد باقر دست‌غیب نماینده دوره‌های چهارم و پنجم بندرعباس بود.
- ۱۵- یحیی دولت‌آبادی نماینده دوره‌های دوم کرمان و پنجم اصفهان بود.

